

Taxon *Eryngium planum*

Název taxonu	<i>Eryngium planum</i>
Vědecký název taxonu	<i>Eryngium planum</i>
Jména autorů, kteří taxon p...	Linné (1753)
Odrůda	´Blauer Zwerg´
Český název	máčka plocholistá
Synonyma (zahradnický pou..	<i>Eryngium amethystinum</i> Hort. (non L.)
Autor	Jiří Uher (ji_uher@unknown.cz)
Kategorie	Odrůda
Nadřazená kategorie	Eryngium sp.

Biogeografické regiony

Biogeografické regiony	Holartická květenná říše, Cirkumboreální oblast a Atlanticko-eurosibiřská oblast
Biogeografické regiony - po..	z nížin východoevropského termofytika do středoasijských a sibiřských stepí (v západočínských horách k 1500 m n.m.)

Zařazení

Fytocenologický původ	psilofyt, nomofyt, hylodofyt, chledofyt - suché louky a pastviny, suché paseky, okraje cest a ruderální stanoviště
Pěstitelská skupina	Trvalka zatahující
Životní forma	Hemikryptofyt
Zařazení podle původu, nár...	Diza - divoce rostoucí trvalka záhonového charakteru

Popisné a identifikační znaky

Habitus	trsnatě vzpřímená trvalka obvykle do 0.8 m vysoká s širokými listovými růžicemi a vzdušnými ocelově modrými květenstvími
Kořen	bělavý, mohutný, větveně křivý, s rozšířenou hlavou
Výhony	oblé, shora bohatě větvené, příležitostně až metr vysoké, modrosivé až ocelově modré
Listy	přízemní dlouze řapíkaté, s nedělenými, srdčitě elipčitými, kožovitými čepelemi velikosti dlaně, s okraji štětinkatě zubatými, leskle zelenými
Květenství	elipčité stěsnané hlávky podpírané zvětšenými listy spodních kvítků
Květy	drobné, různobalné s ostnitými kalichy, oboupohlavné, pětičetné, modré, v paždí měkce osténkatých listů
Opylovací poměry	Samosprašná

Plody	obvejčité dvounažky bez karpoforu s přetrvávajícími zvětšenými kalichy
Semena	vysévají se skarifikovaná, nezřetelně žebrovaná merikarpia
Možnost záměny taxonu (+..)	zaměnitelná s jinými máčkami sekce Plana, např. s <i>E. caucasicum</i> Trattv. nebo <i>E. creticum</i> Lam. s přízemními listy zprvu též nedělenými, ale do rozkvětu nahrazovanými peřenými a často ještě zasychajícími, navíc s delšími braktejemi; habituelně podobně <i>E. variifolium</i> Cosson má slonovinově bílou listovou nervaturu i květenství, k sekci <i>Campestris</i> spadající <i>E. dilatatum</i> Lam., <i>E. bourgatii</i> Gouan a <i>E. amethystinum</i> L. s podobnými hlávkami mají přízemní listy až dvakrát peřené a také hybridy posledního druhu s <i>E. planum</i> (<i>E. x tripartitum</i> Desf.) mají přízemní listy hluboce trojlaločné
Dlouhověkost	dlouhověká
Doba rašení	Na jaře rašící (IV)

Doba kvetení

Začátek doby kvetení	Červen
Konec doby kvetení	Září

Nároky na stanoviště

Faktor světla - slunce	✓
Faktor světla - poznámka	přístin snižuje výnosy i kvalitu kvetoucích stonků prakticky lineární řadou (Armitage, 1999)
Faktor tepla	spolehlivě mrazuvzdorná do -28°C (USDA), nejspíš i více
Faktor vody	xerofyt
Faktor půdy	propustná, chudá živinami, často roste na alkalických píscích, přizpůsobivá pH v rozpětí 6.0-8.0
Faktor půdy - vápnomilný	✓
Faktor půdy - poznámka	v kulturách pro řez květů v předjaří každoročně 4-6 kg plného hnojiva a až 4 kg dolomitického vápence pro ar

Agrotechnické vlastnosti a požadavky

Řez	kultury k řezu květů: stonky v plném kvetení s trvanlivostí 12-16 dní, obvykle však větší podíl sklizně pro sušení; výtěžnost v prvním roce jeden, ve druhém tři, v dalších letech do deseti stonků z rostliny
-----	--

Užitné vlastnosti

Období hlavního estetického...	kvetení
Použití - pro trvalky	OPD - Okraj porostu dřevin, VPz - Volné plochy záhonového charakteru, VPs - Volné plochy stepního charakteru (živné půdy s vysokým obsahem Ca), KSss - Kamenitá stanoviště - skalnatá step (štěrk, suť, skalnatý záhon), KSsk - Kamenitá stanoviště - mělký půdní profil na souvislé hornině a Z - Záhon
Použití - pro trvalky - pozná.. Choroby a škůdci	B 1-2 so, St 1-2 so (slunná stanoviště, mírně vlhké půdy) askomycety (Rhizoctonia, Cylindrosporium, Entyloma, Leptosphaeria, Phymatotrichum, Macrophomina, Colletotrichum, Pythium) a rzi rodu Puccinia; ze škůdců mšice (Aphis, Macrosiphium, Cavariella), nosatci (Liphloeus), sířnatky (Catoplatus), krásněnky (Agonopterix, Aethes), osenice, soumračnice a babočky (Agrotis, Erynnis, Tebenna), háďátka rodů Meloidogyne, Pratylenchus
Doporučený spon pro výsad..	kultury k řezu do 800 rostlin pro ar; v parkových výsadbách zpravidla v nezapojených skupinkách po 3-5 (10) rostlinách

Množení

Množení	Předpěstování sadby a Kořenové řízky
Množení - poznámka	výsev skarifikovaného a stratifikovaného (2°C zhruba osm týdnů) osiva (cca 10 g pro tisíc rostlin), vzchází čtyři týdny při 15°C; dělení trsů riskantní a nesnadné; kořenové řízky v předjaří do skleníku (18°C)
Mezihrnky	8 cm hrnky / sadbovače cca osm týdnů po výsevu
Konečné hrnky	kontejnery 10-12 cm
Retardace	ne
Květní tvorba	exaktní data dosud chybí; s výjimkou odrůd série 'Glitter' je nezbytná vernalizace (šest týdnů 4°C-6°C)
Doba kultivace	dopěstované rostliny druhým rokem po výsadbě (odřůdy série 'Glitter' často již v prvním roce); výsadby k řezu s výtěžností tři až čtyři roky
Odrůdy	něco přes tucet odrůd lišících se vzrůstem a vybarvením květenství: 'Blauer Glitter', 'Blaukappe', 'Fluela', 'Blue Candle' a 'Blue Dream', 'Azureum' s hlávkami ocelově modrými, šeříkově růžová 'Roseum', bělokvěté 'Silver Salentino' a 'White Glitter', zeleně proliferující 'Blue Ribbon', nízké 'Blauer Zwerg' a 'Blauer Hobbit'; nadto i pestrolisté hybridy E. planum s E. amethystinum (E.x tripartitum 'Jade Frost')

Celky sbírek

Celky sbírek v areálu ZF

- [P 1: pole - záhon nejbližší státní silnice... / ZF - P -](#)

Ostatní

VBN statistiky 2005: Eryngium 28 milionů prodaných stonků s obratem přes 6,5 tis. eur, z toho E. planum zhruba 3 mil.prod.stonků (462 tis.eur) a z toho téměř polovina barvený produkt; nejprodávanější odrůdy 'Blue Candle' (289 tis.stonků) a 'Blue Dream' (90 tis.stonků) ---
2010: Eryngium celkem 27 mil. prod. stonků s obratem téměř 6.5 mil.eur (v řezaných květinách 30.pozice!)

Poznámka německá hodnocení 1989: 'Blauer Zwerg' *** (výborná), E.x tripartitum * (dobrá), ostatní dosud bez hodnocení - 'Bethlehem' a E.x tripartitum také Award of Garden Merit (RHS) 1999

Odkazy

- Calviño C.I.& al (2008): The evolutionary history of Eryngium (Apiaceae, Saniculoideae): rapid radiations, long distance dispersals, and hybridizations. Molecular Phylogenetics and Evolution 46: 1129-1150. - Armitage A.M. (1999): Shade affects yield and s

Grafické přílohy

